וְעַתָּה הִשְּׁבְעָה לִי בַאלֹהִים הַנָּה אָם תִּשְׁקֹר

לי ולניני ולנכדי כחסד

ה) [כך העיד הרשב״ה בתשובה סי׳ פ״ח שבגמ׳ שלפניו ליתה מלת ושמים], ב) [עי׳ ע״ו כח.], ג) מגילה יב., ד) וע' בערוך ערך קר ון, ה) סנהדרין קה, ו) שם ון, ש) פנה לין קהו, ז) פט מח:, ז) ברכות יח: שבת יג: קנב., ה) [פי׳ וכל שכן תלמידי חכמים ערוך ערך אנגריא], ע) נ״א מחזיק, י) [ל״ל אחר ד״ה על שמו], ל) ומ"ל מוז. ל) ושסז. מ) [לקמן כג.],

הנהות הב"ח

(ה) גם' יכל שועל שחחר (ח) גם ינו ב. ב. לאחוריו: (ב) רש"י ד"ה נקם אחת משתי עיני דדריש אמר שמשוז רוויש אמו שמשון רבש"ע שכר לחת וכו' זו בעוה"ז ושכר הלחרת: (ג) ד"ה שער העיר בשערי עזה: (ל) ד"ח כוכנים עד שאין אני ראויה לן הס"ד: (ה) ד"ה מומה אני שהייתי קטנה במיתת אבי והשיחוני וכו׳ נשואין כלוס וכו' שאין

גמ' וא"ר מרכיה. לעיל דף ד ע"כ: רש"י ד"ה יתומה

י פודגר"א. צינית (שיגרוו).

בי קארי. דלועין גדולות, בי בוציני. דלועין קטנות, מיני פירות (שם).

זנות: הוחלה שבועתו של אבימלך ונר׳ שחולק על מה שפי׳ רש״י בספר אבימלד ולא היו יכוליז להורישו מפני השבועה שהיה כתוב על הצלמים בדאמר שם אלא סבירא מאן דאמר בפרקי ממאן דאמר בפרקי אליעזר ^{f)} שינתיים היה להם שכרת להם ארה להם שכות להם אברהם כשלקח מערת המכפלה ועל שם העיר נקרא יכוסי. אי שמא אע״פ שהוחלה כבר בימי שמשון אעפ״כ לא באו עליהם עד בימי דוד: קמי

מביאין יין: קמי רפוקא גרידיא דובלא. לפני עובד אדמה וחופר בגנות שרגיל לאכול ירק מביאין סל מלא ירק. דובלי מין ירק הוא: קארי ובוציני מיז אחד הוא אלא שאלו גדולים ואלו קטנים. כלומר במה שהוא עוסק היא עסוקה: כאחד. כיחידו של עולם במשפט לדק: ישמש. לשון חומה כמו ושמתי כדכוד שמשותיך (ישעיה נד): על שמו של הקב"ה. משמע שכינהו בשמו של הקב"ה ממש: מעין שמו. שחין שמש שם ממש אלא מגן ומציל: שפי. אשלויישי"ש כמו דשף מדוכתיה (חולין דף מב:): שפיפון. שפייה כפולה: מעין דוגמא כו'. נשתנו מן התחתונים לתפארת: ויסר כחו. לא מייתי ראיה אלא דכולן לקו: שאול בצוארו. ויגבה מכל העם משכמו (שמואל א י): ויפל עליה. מקום שהורגין בחרב והיינו לוחר: לדקיה בעיניו. לח ידענא מנלן דנשתנה לשבח וכן אסא ברגליו אלא כן שמע מרבו: פודגרא. שם חולי הוא שאוחז ברגלים והורא לו פודגר״ה: נענש הסה. לחלות: אנגריא. עבודת המלך: השמיע את כל יהודה. הזעיקן. וישאו את אבני הרמה? שהיה מלך ישראל בונה עליה כרך לבלתי תת יוצא ובא לאסאם: חסן. שכתוב בו נקי יהיה לביתו וגו' (דברים כד): כתיב וירד שמשון סמנתה. אלמא תמנת בירידה וכתיב עולה תמנתה אלמא עלייה היא ושמשון ויהודה תרוייהו בארך ישראל הוו: שנתגנה בה. שנשח מבנות פלשתים האסורות לו: יהודה נתעלה. שמשם נולדו פרן חרח שהעמידו מלכים ונביאים בישראל: דאתי מהאי גיסא. שהיתה מיושבת באמלע שיפוע ההר הבא לה מראש ההר יורד הבא לה מרגלי ההר עולה: כגון ורדני ובי בארי ונרש. עיירות הן היושבות בשיפוע ההרים: מלפות לראותו. שהיו רגילין להתקבל שם וללון והיה חביב עליהם: שנתנה עינים לדבריה. דוגמא ופתח היתר נתנה לעצמה שאין עבירה בדבר: גיורת אני. ואיני עובדת כוכבים (ד) וראויה לך:

פנויה אני. ומותרת לכל אדם:

יסומה אני. (ם) והייתי קטנה והשיאוני

אמי ואחיי ואין נישואין לער ואונן

כלום לאסור עליו משום כלתו ואין

זכות לאם ולאחים להשיא קטנה[®] אלא

האב זוכה בה כדכתיב את בתי

נתתי לאיש הזה (דברים כב). ולהך

סברה להו בתו של שם היתה

משנת ששים ליעקב כלו שנותיו 6

של שם ויעקב כבר היה יותר מבן

מאה ועשר: טהורה אני. מנדה:

ונטע בו. לההנות עוברים ושבים:

מה שהוא רגיל בו. לפני שותי יין

גליון הש"ם

אני כו' שמשנת ששים

לעזי רש"י

.**פוישו"**ן. שפע אשלויישי״ש [אישלוישיי"ץ]. (רגל)

מוסף רש"י

כלומר דבאותו מין עלמו זה נואף וזו נואפת (מגילה יב.). שנאמר וילך שפי. כמו (סוליו נד:) בוהא לחטמח דשף מדוכתיה (סנהדרין קה.). שנאמר שפיפן. משמע שחים (שם). פדגרא. כן שס החולי אף כלשוננו (שם מח:), חד אמר פרדס. לאורחים בסעודה (בראשית בא לג). וחד אמר פונדק. לאכסניא וכו כל

תוספות שאנץ

רפוקא גריוא דובלי. לפני חופר בגנות סל מלא ירק:

הוחל שבועהו של אבימלך. בטלה לשון לא יחל דברו (במדבר ל). לפי שהם עברו על השבועה תחילה: במה בירכו. כל ברכה שבמקרא לשון ריבוי הוא דבר המתרבה ומלוי בו שובע פויישו"ן בלע"ו. ומה ברכה נמלא בו לא מלינו עושר בשמשון: **שברכו באמסו**. להיות זרעו כנחל שוטף. למה שנתאוה נמברך: נקם אחם משםי עיני. (ב) שכר אחם מעיני מן לי בנקמה זו ושכר האחרת לעולם הבא: שחוזר לאחוריו. כשלדין אותו אינו ש (מרחיק) לברוח אלא חוזר עקלקלות: שער העיר. (a) בעזה משתעי קרא: על לסיפיו. כשיעור כתיפיו: קמי דשסי המרא המרא. לפני כל אדם מביאין

הוחל שָבועתו שָל אבימלך דכתיב יאם

תשקר לי ולניני ולנכדי יויגדל הנער ויברכהו

ה' במה ברכו אמר רב יהודה אמר רב שברכו

באמתו אמתו כבני אדם וזרעו כנחל שומף

"ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלהים זכרני

נא וחזקני נא אך הפעם הזה ואנקמה נקם

אחת משתי עיני מפלשתים אמר רב אמר

שמשון לפני הקב"ה רבש"ע זכור לי עשרים

(ושתים) שנה ששפטתי את ישראל ולא

אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממקום

למקום ⁴וילך שמשון וילכד שלש מאות שועלים מאי שנא שועלים אמר רבי איבו בר

נגדי א"ר חייא בר אבא אמר שמשון יבא

מי שחוזר לאחוריו ויפרע מפלשתים שחזרו (6)

בשבועתן תניא א"ר שמעון החסיד בין כתיפיו

עַאָּבֶּר עָשִּׁיתִי עִּמְּךְּ אָשֶׁר עָשִּׁיתִי עִמְּךְּ אָרָרָ רְּאָבָרְ בַּּחָפֶׁר אַשֶּׁר גַּרְתָּה בָּה: בראשית כא כג בראשית כא כג 1. וַתַּלֶּד הָאִשָּׁה בַּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שִׁמְשׁוֹן

אלא מעתה לא ימחה. מימה

בפ"ק דשבת (דף י:) אמר רב המנונא

משמיה דעולה חסור לחדם שיתן

שלום לחבירו בבית המרחץ משום

דשם גופיה איקרי שלום כדכתיב

ויקרא לו ה׳ שלום ולא קא חשיב ליה

במס׳ סופרים (פ״ד) בהדי שמות שחין

נמחקין ונראה דתנא ושייר ועדיף

מחנון ורחום דאמר בפרק שבועת

העדות (שבועות דף לה.) דנמחק דלא

אשכתן שקרא הקב"ה שמו כך חנון

והכא פריך אהא דקאמר על שמו של

הקב"ה נקרא משמע דשמו נקרא כך

והיינו דהא דחי אלא מעין שמו כמו חנון

על שם שהוח חונן ומרחם על בריותיו:

נום

לרבי מאי שנא משלום דאמר

3. ויקרא שמשון אל יי ַוּיִאמֵר אֲדֹנִי אֱלֹהִים זְכְרַנִי נָא וְחַזְּקֵנִי נָא אַךְ זְכְרַנִי נָא וְחַזְּקֵנִי נָא אַךְ הפעם הזה האלהים ואנְקְמָה נְקַם אַחַת מִשְׁתֵי עיני מפלשתים:

שופטים טז כח 4. וַיֵּלֶךְ שִׁמְשׁוֹן וַיִּלְכֵּד שְׁלשׁ מֵאוֹת שוּעְלִים וַיִּקָח לַפָּדִים וַיֶּפֶן זְנְב אֶל ויָשֶׁם לַפִּיד שָׁנֵי הַזְּנָבוֹת בַּתָּוֶך:

שופטים טו ד תצי הַלִּילָה וַיָּקֶם בַּחֲצִי מַצִּי הַלִּילָה וַיָּקֶם בַּחֲצִי הַלְיִלְה וַיָּאֲחוֹ בְּדַלְתוֹת שַׁעַר הָעִיר וּבְשְׁתֵי הַמְּזוּזוֹת וַיִּסְעֵם עם ַהַּבְּרִיחַ וַיָּשֶׂם עַל כְּתֵפְיו וַיְּעֵלֵם אֶל רֹאשׁ הְהָר בייִעלֵם אֶל רֹאשׁ הְהָר אַשֶּׁר עַל פָּנֵי חֶבְרוֹן: אַשֶּׁר עַל פָנֵי חֶבְרוֹן: שופטים טז ג

שופטים טרג 6. וַיֹּאחֲזוּהוּ פְּלִשְׁתִּים וַיְנַקְרוּ אֶת עִינָיו וַיּוֹרִידוּ אותו עַזְתָה וַיַּאַסְרוהו בְּנְחָשְׁתִּיִם וַיְהִי בְּנָחָשְׁתִּיִם וַיְהִי בְּבֵית הָאֲטוּרִים: שופטים טז כא

7. תַּטְחַן לְאַחֵר אֲשָׁתִּי ועליה יכרעון אַחרין: איוב לא י

8. אָם נפַתַה לְבֵּי עַל אִשָּה וְעַל פָּתַח רַעִי אָרְבְתִּי: איוב לא ט 9. דְּן יָדִין עַמוֹ בְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:

בראשית מט טז 10. בּי שֶׁבֶשׁ וּמְגַן יְיָ אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יָהֵן יְיָ אָלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יָהֵן יְיָ לֹא יִמְנֵע טוֹב לַהֹלְבִים לא יְבְּנְע טוב לַּוּלְבָּים בְּתָמִים: תהלים פד יב 11. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבְלָק הְתְיַצֵּב על עלְו וְאַלְכָה אוּלֵי יִקְרָה לְקְרָאתִי וּדְבַר מַה יַרְאֵנִי לִקְרָאתִי והגדתי לך וילך שפי:

12. יִהִי דָן נֶחָשׁ צֵלֵי דֶרֶךְ שפיפו עלי ארח הנשר בראשית מט יז .13 ותישנהו על ברכיה ותחל לענותו ויסר כחו 14. וַיּאמֶר שָׁאוּל לְנשׁא. 14. וַיּאמֶר שָׁאוּל בליו שלף חרבר ודקרני בּי, דְּיוּ יִיְיְּהֵּ בָה פֶּן יָבוֹאוּ הְעַרִלִּים הָאֵלֶה וּדְקָרָנִי וְהִתְעַלְּלוּ כי ולא אבה נשא כליו אֶת הַחֶּרֶב וַיִּפּל עֲלֶיהָ: שמואל א לא ד

נו אי בְּנֵי צְּדְקָיָהוּ .15 שָׁחֲטוּ לְעֵינָיו וְאֶת עֵינֵי שְׁחֲטוּ לְעֵינָיו וְאֶת עֵינֵי צדקיהו עור ויאסרהו בַּנְחָשְׁתַּיִם וַיִּבְאֵהוּ בְּבֶל: . מלכים ב כה ז

16. ויתר כל דברי אטא עשָׂה וְהֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הלא המה כתובים על יהודה רק לעת זקנתו חלה את רגליו:

ובריתו להודיעם:

תהלים כה יד וְהַמֶּלֶךְ אָסָא 18. וְהַמֶּלֶךְ אָסָא הַשְׁמִיע אַת בַּל יָהוּדָה ַּאָין נְקִי וַיִּשְׂאוּ אֶת אַבְנֵי הָרְמָה וְאֶת עֵצֶיהָ אֲשֶׁר הָרְמָה וְאֶת עֵצֶיהָ אֲשֶׁר

דכתיב 11 ויקח שאול את החרב ויפל עליה אבשלום בשערו כדבעיגן למימר קמן צדקיה בעיניו דכתיב 11את עיני צדקיהו עור אמא ברגליו דכתיב 14הק . לעת זקנתו חלה את רגליו °ואמר רב יהודה אמר רב שאחזתו פדגרא א"ל מר זומרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי פרגרא א"ל "כמחמ בבשר החי מנא ידע איכא דאמרי מיחש הוה חש ביה • ואיכא דאמרי מרביה שמע ליה וא"ד "יסוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם דרש רבא מפני מה נענש אסא מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים שנאמר 18 והמלך אסא השמיע את כל יהודה אין נקי מאי אין נקי אמר רב יהודה אמר רב אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתהיי: כתיב יוירד שמשון תמנתה וכתיב ייהנה חמיך עולה תמנתה א"ר אַלעור שמשון שנתגנה בה כתיב ביה ירידה יהודה שנתעלה בה כתיב ביה עליה ר' שמואל בר נחמני אמר שתי תמנאות היו חדא בירידה וחדא בעליה רב פפא אמר חדא תמנה הואי דאתי מהאי גיסא ירידה ודאתי מהאי גיסא עליה כגון ורדוניא ובי בארי ושוקא דנרש בוותשב בפתח עינים א"ר אלכסנדרי מלמד שהלכה וישבה לה בפתחו של אברהם אבינו מקום שכל עינים צופות לראותו ר' חנין א"ר מקום הוא ששמו עינים וכן הוא אומר 22תפוח והעינם ר' שמואל בר נחמני אמר שנתנה עינים לדבריה כשתבעה אמר לה שמא נכרית את

אמרה ליה גיורת אני שמא אשת איש את אמרה ליה פנויה אני שמא קיבל

בך אביך קידושין אמרה ליה יתומה אני שמא ממאה את אמרה ליה מהורה

אני: 23ויטע אשל בבאר שבע אמר ריש לקיש מלמד שעשה פרדם ונטע בן כל

מיני מגדים רבי יהודה ורבי נחמיה חד אמר פרדם וחד אמר פונדק בשלמא

למ"ד פרדם היינו דכתיב ויטע אלא למ"ד פונדק מאי ויטע כדכתיב ביויטע

אהלי אפדנו וגו' ויקרא שם כשם ה' אל עולם אמר ריש לקיש אל תיקרי ויקרא

של שמשון ששים אמה היה שנאמר יושכב שמשון ער חצי הלילה ויקם בחצי

הלילה ויאחז בדלתות שער העיר ובשתי המזוזות ויסעם עם הבריח וישם על

כתיפיו וגמירי דאין דלתות עזה פחותות מששים אמה 10יהי מוחן בבית

האסורים א"ר יוחנן אין מחינה אלא לשון עבירה וכן הוא אומר יתמחן לאחר

אשתי מלמד שכל אחד ואחד הביא לו את אשתו לבית האסורים כדי

שתתעבר הימנו אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי קמי דשתי חמרא חמרא

קמי רפוקא יְגרידיאָ דובלא ואִ״ר יוחנן כל המזנה אשתו מזננת עליו שנאמר

אם נפתה לבי על אשה ועל פתח רעי ארבתי וכתיב תמחן לאחר אשתי s

ועליה יכרעון אחרין ^מוהיינו דאמרי אינשי איהו בי מקארי ואיתתיה בי בוציני

וא"ר יוחגן שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים שנאמר ידין עמו

כאחד וגו' וא"ר יוחנן שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר יוכי שמש

ומגן ה' אלהים וגו' אלא מעתה לא ימחה אלא מעין שמו של הקב"ה מה

הקב"ה מגין על כל העולם כולו אף שמשון מגין בדורו על ישראל יוא"ר

יוחנן בלעם חיגר ברגלו אחת היה שנאמר יווילך שפי שמשון חיגר בשתי

רגליו היה שנאמר 21 שפיפן עלי ארח: ת"ר חמשה נבראו מעין דוגמא של

מעלה וכולן לקו בהן שמשון בכחו שאול בצוארו אבשלום בשערו צדקיה

בעיניו אסא ברגליו שמשון בכחו דכתיב יוויסר כחו מעליו שאול בצוארו

פונדק. ללון שם אורחים. ולשון אש"ל נוטריקון הוא אכילה שתיה לויה שהיה מאכילן ומשקן ואח"כ מלווה אותן: ויטע אהלי אפדנו. פסוק הוא בדניאל על אחד מהמלכים: გგე

בְּנֶה בַּעֶשְׁא וַיְּבֶן בְּם הַמָּלֶךְ אָסָא אָת גָּבְע בּנְיְמֵן וְאָת הַמִּצְבָּה: מלכים א טו כב 19. וַיִּרִד שְׁמְשׁוֹן תְּמְנְתָה מְבְּנוֹת פָּלְשְׁתִּים: שופטים יד א 20. וְיָגִר לְתְמֶר לְאמר הַבְּּה חְמִיךְ עלְה תְמְנֶתְה בְּי רְאֵתָה כִּי נְדֵל שֻׁלְה וְהִוּא בְּבָּתְח עִינִים אֲשֶׁר עֵל הַרְךְ תִּמְנֶתְה כִּי רְאֵתָה כִּי נְדֵל שֻׁלְה וְהִוּא לֹא נְתְּנָה מֹעֶלִיהְ וַתְּכָּ בְצָעיף וְתִּתְעלף וְתִּשְׁב בְּפָּתָח עִינִים אֲשֶׁר עַל דְרֶךְ תִּמְנֶתְה כִּי רְאֵת שְׁל בְּבָא לֹא נִיתְה מִעְלִיהְ וְתְּבְּע שְׁב בְּשֵׁת יִי אֵל עוֹלְם: בראשית כא לג 21. וְיָטִע אָהֶלִי אַפְּדָנוֹ בַּין יָמִים לְהֶר צְבָי לְדֶשׁ וּבְא עֵד קצוּ וְאֵין עוֹוְר לוֹ: דניאל יא מה גַּנִים תָפּוּח וְהָשִינָם: יהושע טו לד 23. וְיְשָׁע אֶשֶׁל בְבָאר שְׁבַע וְיִּקְרָא שֶׁם בְּשֶׁם יְיְ אֵל עוֹלְם: בראשית כא לג 24. וְיִשׁע אָהֶלִי אַפְּדָנוֹ בַין יָמִים לְּהָר צְּבָּי לְדֶשׁ עִשְׁלּ בְּאַר שְׁבָּר וְיִּבְּר לוֹ: דניאל יא מה

ל"ו] דשבועה אחרת היתה שכרת אברהם להם כשלקת